

Om engelske marineuniformer og HMS IRRESISTIBLE

Indledning

Erhvervelsen af to nye postkort gav mig anledning til et par studier af engelske marineuniformer før og under Første Verdenskrig samt den maritime forhistorie til kampene på Gallipoli Halvøen i 1915.

Matros fra HMS IRRESISTIBLE

Såret matros fra HMS IRRESISTIBLE, ca. 1915.

Fra samtidigt postkort tegnet af Harry Payne.

Kortet - afsendt 7. august 1915 - stammer fra en serie på fem postkort, der blev solgt til fordel for det engelske Røde Kors.

Teksten på bagsiden lyder:

There is no shirking with Jack [1](#) - his stout hart know no fear; he faces the foe gallantly, and he knows full well that when necessary he may look to the kindly nursing of the British Red Cross Society to

alleviate his sufferings and help him to recovery.

Matrosens huebånd bærer nævnet HMS IRRESISTIBLE. På venstre overarm bæres gradstegnet for *leading seaman* (et anker); vinklen betegner tre års tilfredsstillende tjeneste, mens kronen markerer duelighed i funktionen. Mærket på højre arm er *Good Shooting Badge, 1st Class*.

Leading Seaman

*Good Shooting Badge,
1st Class*

Overleveringen tilskriver matroskravens tre hvide striber Nelsons sejr ved Aboukir Bugten (*The Nile*), København og Trafalgar, ligesom den tilhørende sorte sløjfe skal markere sorgen over hans død, men dette har intet på sig (Kilde 10).

Matrosens blåkantede bomuldsundertrøje er noget gullig på gengivelsen, og burde have været hvid.

HMS IRRESISTIBLE

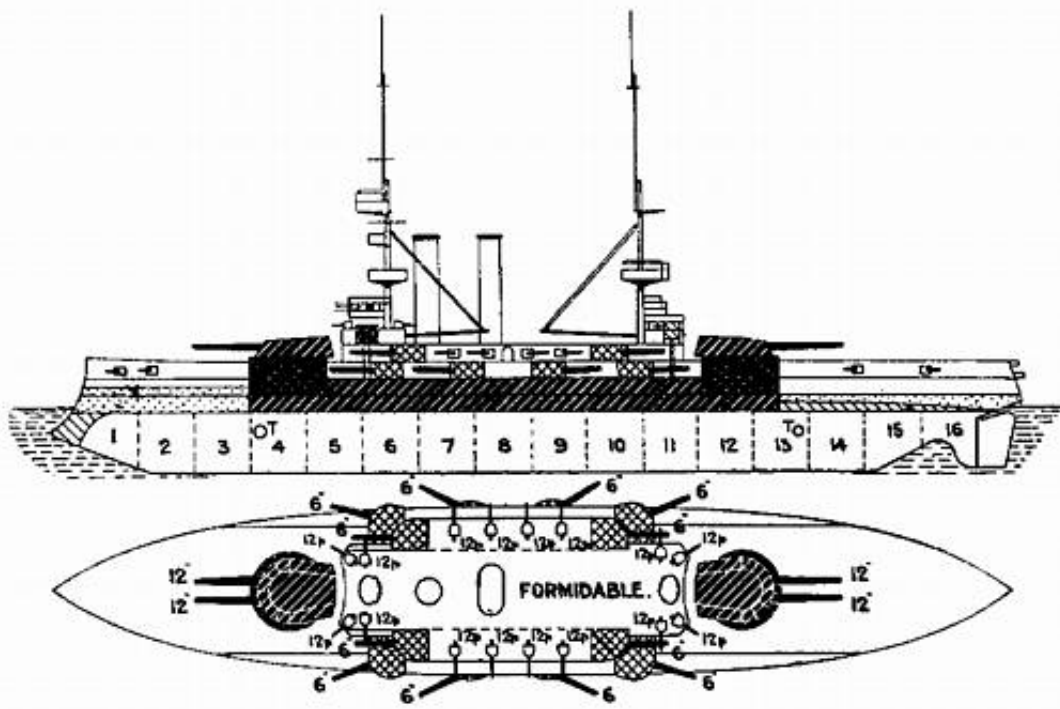
Matrosens skib - HMS IRRESISTIBLE - gik tabt 18. marts 1915 ved Dardanellerne, hvor det løb på en mine; postkortet kan således vise et af de overlevende besætningsmedlemmer ombord på et andet skib.

HMS IRRESISTIBLE var en tung krydser/pre-Dreadnought slagskib af Formidable-klassen, der stammede fra det 20. århundredets begyndelse. Klassen talte følgende skibe:

Formidable-klassen

Kommandohejsning Videre skæbne

HMS FORMIDABLE (<i>den frygtindgydende</i>)	September 1901	Torpederet af U-24 1. januar 1915
HMS IRRESISTIBLE (<i>den uimodståelige</i>)	Februar 1902	Sænket af en mine 18. marts 1915
HMS IMPLACABLE (<i>den uforsonlige</i>)	September 1901	Solgt til ophugning 8. november 1921

HMS FORMIDABLE.

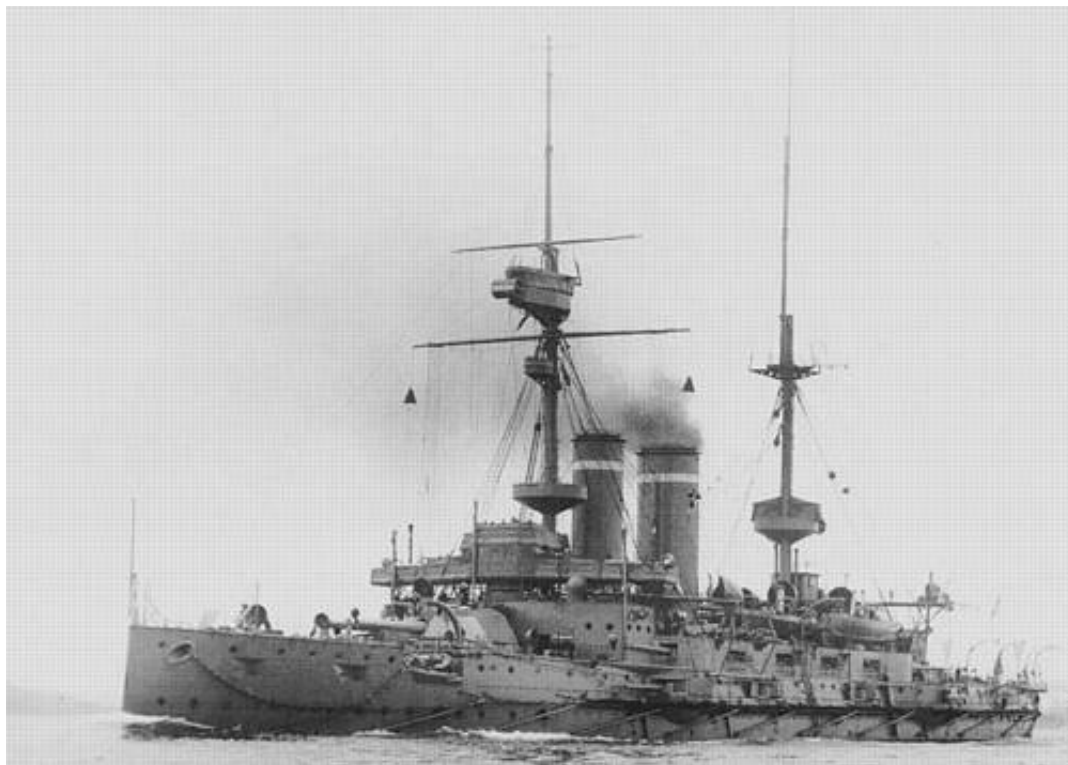
Fra Kilde 1.

Bevæbning

- 4 stk. 12-tommers kanoner
- 12 stk. 6-tommers kanoner
- 18 stk. 12-pdr kanoner
- 6 stk. 3-pdr kanoner
- 2 stk. maskingeværer (Maxim)
- 4 torpedorør.

Historie

HMS IRRESISTIBLE blev umiddelbart efter ibrugtagning sendt til Gibraltar.

HMS IRRESISTIBLE. Fra Kilde 3.

Ved Flådens mobilisering i 1914 indgik HMS IRRESISTIBLE til Kanalflådens 5. Eskadre.

HMS IRRESISTIBLE deltog 25. august 1914 i overførslen af *10th (Portsmouth) Bn. Royal Marines* [2](#) til Ostende.

HMS IRRESISTIBLE indgik i oktober og november 1914 i Dover Flotillens beskydning af tyske stillinger på den belgiske kyst.

HMS IRRESISTIBLE blev februar 1915 sendt til Dardanellerne, hvor hun deltog i de indledende bombardementer af de tyrkiske kystforter, forud for de senere landgange på Gallipoli Halvøen (25. april 1915).

Om formiddagen den 18. marts 1915 gjorde den engelsk-franske flådestyrke, under kommando af viceadmiral Sir John de Robeck, et forsøg på at trænge gennem Dardanellerne - det smalle stræde mellem Gallipoli Halvøen og den asiatiske del af Tyrkiet.

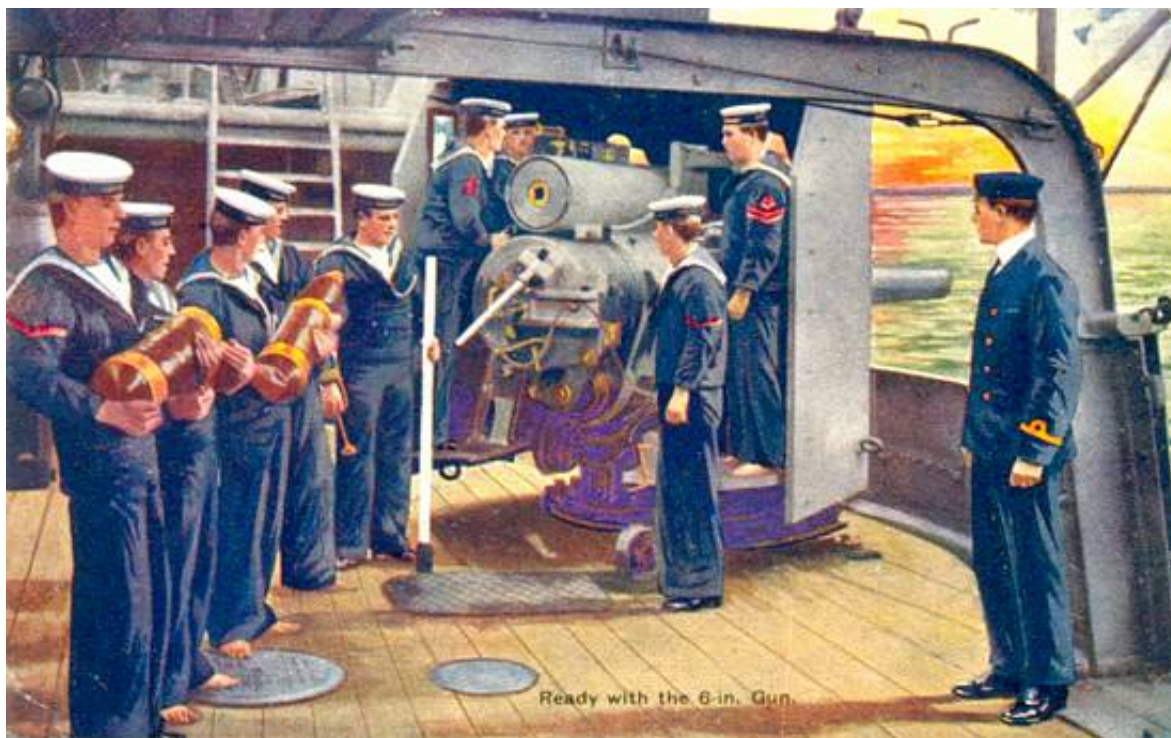
HMS IRRESISTIBLE's endeligt, fotograferet fra HMS LORD NELSON.

Fra Kilde 1.

Her løb HMS IRRESISTIBLE på en mine og blev stærkt beskadiget. Trods heftig ild fra de tyrkiske batterier lykkedes det at bjærge besætningen ombord på en destroyer. HMS OCEAN blev beordret til at bjærge skibet, men løb selv på en mine og videre bjærgningsforsøg måtte opgives. Efter mørkefald søgte flotilleadmiral (*commodore*) Roger Keyes, stabschef ved flådestyrken, frem med destroyeren JED for at sænke HMS IRRESISTIBLE og om muligt bjærge HMS OCEAN, men da var begge orlogsfartøjer sunket.

Operationen blev afbrudt grundet tab. Foruden de to engelske orlogsfartøjer gik også det franske slagskib BOUVET tabt. Herudover blev tre skibe så svært beskadiget at de måtte søge dok; yderlige fire orlogsfartøjer blev lettere beskadiget.

Flådeoperationerne blev ikke genoptaget og i stedet satsede man på de landoperationer, der begyndte med landgangen på Gallipoli Halvøen den 25. april 1915.

Kanoneksercits ved en 6-tommers kanon, ca. 1905.

Kanoneksercits

To af matroserne bærer vinklen for tre års tilfredsstillende tjeneste.

Matrosen til venstre i kanontårnet bærer funktionsafmærkningen for *Gunners Mate* (underkvartermester).

Matrosen til højre kan være *Petty Officer, 2nd Class*.

Så vidt vides udgik graden i 1907, men personer i graden kunne fortsætte deres tjenestetid ud.

Gunners Mate

Petty Officer, 2nd Class

Sub-Lieutenant

Søofficerens ene gallon viser, at der er tale om en *Sub-Lieutenant* (søløjtnant).

Skibets navn er ikke angivet, men kanonen kunne være en af de 12 stk. 6-tommers kanoner, der stod på HMS IRRESISTIBLE.

Kilder

1. World War 1 Naval Combat - Formidable Class Battleships og HMS IRRESISTIBLE.
2. Battleships- Cruisers - HMS IRRESISTIBLE.
3. The Royal Navy 1873-1946 - Formidable/London Class pre-Dreadnought battleships.
4. Log of HMS Ocean.

5. Rank at a Glance in the Army & Navy, 1915.
6. Index to late 18th, 19th and early 20th Century Naval and Naval Social History.
7. *Gallipoli 1915* af Philip Haythornthwaite, Osprey, Campaign Series Nr. 8, London 1991, ISBN 1-85532-111-4.
8. *The Dardanelles Commission, Part I: Lord Kitchener and Winston Churchill, 1914- 15*, The Stationary Office, Norwich 2000, ISBN 0-11-702423-6. (Oprindelig udgivet i 1917.)
9. *The Dardanelles Commission, Part II: Defeat at Gallipoli, 1915-1916*, The Stationary Office, Norwich 2000, ISBN 0-11-702455-4. (Oprindelig udgivet i 1918.)
10. *The Royal Navy 1939-45* af Ian Sumner, Osprey, Elite Nr. 79, London 2001, ISBN 1-84176-195-8.
11. *Britain's Wonderful Fighting Forces*, Odhams Press Limited, London (uden år), cirka 1941.
12. *Marine og luftvåben uniformer 1939-45* af Andrew Mollo, Dansk Militærforlag, Hvidovre (uden år, men cirka 1980), ISBN 87-87794-01-2.

Kilde 8 og 9 er et genoptryk af rapporter fra en officiel undersøgelseskommission, der blev nedsat for at klarlægge omstændighederne omkring de katastrofale operationer ved Dardanellerne og Gallipoli Halvøen.

Per Finsted

HMS IMPLACABLE, søsterskib til HMS IRRESISTIBLE.

Fra Kilde 1.

Selvom det farvelagte fotografi ser ud til at stamme begyndelsen af det 20. århundrede, så er scenen ikke ulig Dardanellerne, hvor *HMS IRRESISTIBLE* fandt sit endeligt.

Noter:

1) Betegnelsen *Jack Tar* er den maritime analogi til *Tommy Atkins*, der blev brugt som fællesbetegnelse for landsoldater.

2) Se f.eks. min artikel Uniformsplancher - Royal Naval Division, 1914 - 1918.